

कोरोना काळातील प्रतिबंधात्मक
आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे दाखल
खटल्यांबाबत...

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन निर्णय क्र. पीआरओ-१२२१/प्र.क्र.३५१/विशा - २

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : २० सप्टेंबर, २०२२.

वाचा : १) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे जा.क्र.पोमसं/२०/भादंवि कलम १८८/खटले मागे घेण्याबाबत/१३२/२०२२, दि.२१/०२/२०२२ चे पत्र.

प्रस्तावना :-

देशात व राज्यात माहे मार्च, २०२० पासून कोरोनाचा प्रादुर्भाव सुरु झाला. कोरोनाचा प्रादुर्भाव आणि प्रसार कमी करण्यासाठी देशात सर्वव्यापी टाळेबंदी लागू करण्यात आली होती. त्यानुसार राज्यात सुध्दा टाळेबंदी लागू करण्यात आली. शासनाकडून कोरोनाचा प्रादुर्भाव आणि प्रसार कमी करण्यासाठी महसूल, वने, मदत व पुनर्वसन (आपत्ती व्यवस्थापन) विभागाकडून साथरोग नियंत्रण कायदा, १८९७ व आपत्ती व्यवस्थापन कायदा, २००५ नुसार वेळोवेळी प्रतिबंधात्मक आदेश लागू करण्यात आले आहेत. सदर आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे अनेक व्यक्तींवर गुन्हे दाखल झालेले आहेत. त्यामुळे त्यांना अनेक अडचणी उद्भवत आहेत, म्हणून सदर गुन्हे मागे घेण्याबाबत शासनास लोकप्रतिनिधींकडून मागणी करण्यात येत आहे. कोरोना काळातील प्रतिबंधात्मक आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे दाखल झालेले खटले मागे घेण्याबाबत कायदेशीर कार्यवाही करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

देशात व राज्यात माहे मार्च, २०२० पासून कोरोनाचा प्रादुर्भाव सुरु झाला. राज्यात कोरोना संसर्ग कमी करण्यासाठी कोरोना प्रतिबंधात्मक आदेश लागू करण्यात आले होते. या आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे दि.२१/०३/२०२० ते दि.३१/०३/२०२२ पर्यंत दाखल झालेले खटले मागे घेण्यासाठी आवश्यक कायदेशीर कार्यवाही करण्यास शासन तत्त्वतः मान्यता देण्यात येत आहे.

२. कोरोना काळात प्रतिबंधात्मक आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे खालील विविध कलमान्वये दाखल खटले मागे घेण्याबाबत कायदेशीर कार्यवाही करावी.

अ) भादंवि कलम १८८ अन्वये दाखल खटले, किंवा

ब) भादंवि कलम १८८ सह साथरोग प्रतिबंध / आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यान्वये दाखल खटले, किंवा

क) भादंवि कलम १८८ सह २६९ किंवा २७० किंवा २७१ सह साथरोग प्रतिबंध/ आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यान्वये दाखल खटले, किंवा

ड) भादंवि कलम १८८ सह महाराष्ट्र पोलीस अधिनियम, कलम ३७ सह १३५ कलमान्वये दाखल खटले.

३. कोरोना काळात प्रतिबंधात्मक आदेशाचे उल्लंघन झाल्यामुळे दाखल झालेले खटले मागे घेण्याबाबत पुढील कायदेशीर कार्यवाही करण्याचा निर्णय घेताना खालील अटी विचारात घ्याव्यात.

अ) सदर खटल्यांमध्ये सरकारी नोकर व फ्रंट लाईन वर्कर यांच्यावर हल्ले झालेले नसावेत, आणि

ब) खाजगी व सार्वजनिक मालमत्तेचे रु.५०,०००/- पेक्षा जास्त नुकसान झालेले नसावे.

४. कोरोना काळातील प्रतिबंधात्मक आदेशांचे उल्लंघन झाल्यामुळे दाखल खटले मागे घेण्यासाठी कायदेशीर कार्यवाही करण्याबाबत पोलीस आयुक्तालासाठी पोलीस उपायुक्त व जिल्हास्तरावर उप विभागीय अधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	पदनाम	पोलीस आयुक्तालय क्षेत्राकरीता (परिमंडळ निहाय)	जिल्ह्याकरीता (पोलीस आयुक्तालयाचे कार्यक्षेत्र वगळून)(महसूल उपविभागनिहाय)
१	अध्यक्ष	परिमंडळीय पोलीस उपायुक्त	उपविभागीय अधिकारी (महसूल)
२	सदस्य	सहायक संचालक, अभियोग संचालनालय	सहायक संचालक, अभियोग संचालनालय
३	सदस्य- सचिव	विभागीय सहायक पोलीस आयुक्त (अध्यक्ष यांनी त्यांचे कार्यक्षेत्रातील कार्यरत विभागीय सहायक पोलीस आयुक्तांपैकी नामनिर्देशित)	उपविभागीय पोलीस अधिकारी

५. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने रिट याचिका (दिवाणी) (Civil) क्रमांक ६९९/२०१६ (अश्विनी कुमार उपाध्याय विरुद्ध युनियन ऑफ इंडिया व इतर) मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार ज्या खटल्यांमध्ये विद्यमान व माजी खासदार व आमदार यांचा समावेश आहे, असे खटले मा. उच्च न्यायालयाच्या संमतीशिवाय मागे घेता येणार नाही.

६. कोरोना काळात प्रतिबंधात्मक आदेशाचे उल्लंघन झाल्यामुळे दोषारोपपत्र दाखल झालेल्या खटल्यांवर खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.-

- कोरोना काळात प्रतिबंधात्मक आदेशाचे उल्लंघन झाल्यामुळे दि.२१/०३/२०२० ते दि.३१/०३/२०२२ पर्यंत उपरोक्त नमूद केलेल्या कलमान्वये दाखल असलेले व विहित केलेल्या अटीची पूर्तता होत असलेल्या खटल्यांची पोलीस स्टेशन निहाय यादी संबंधित उपविभागीय पोलीस अधिकारी / विभागीय सहायक पोलीस आयुक्त यांनी तातडीने तयार करून संबंधित क्षेत्रीय समितीपुढे ठेवावी.

- ii. ज्या खटल्यांमध्ये सरकारी नोकर व फ्रंट लाईन वर्कर यांच्यावर हल्ले झालेले नाही व खाजगी अथवा सार्वजनिक मालमत्तेचे रु.५०,०००/- पेक्षा जास्त नुकसान झालेले नसेल अशा खटल्यांचा समितीने आढावा घ्यावा व शासन निर्णयात नमूद केलेल्या निकषाप्रमाणे प्रकरण तपासून खटले मागे घेण्याबाबत कायदेशीर कार्यवाही करावी.
 - iii. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने रिट याचिका (दिवाणी) (Civil) क्रमांक ६९९/२०१६ (अश्विनी कुमार उपाध्याय विरुद्ध युनियन ऑफ इंडिया व इतर) मध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार ज्या खटल्यांमध्ये विद्यमान व माजी खासदार व आमदार यांचा समावेश आहे, असे खटले मा. उच्च न्यायालयाच्या संमतीशिवाय मागे घेता येणार नाही.
 - iv. ज्या खटल्यात सार्वजनिक मालमत्तेचे रु.५०,०००/- पेक्षा कमी नुकसान झालेले असेल अशा प्रकरणी संबंधिताची सदर नुकसान भरपाईची रक्कम भरणेबाबत लेखी संमती असल्यास सदर खटले मागे घेण्याबाबत समितीने शिफारस करावी.
 - v. एखाद्या खटल्यात एका पेक्षा अधिक व्यक्तींचा सहभाग असल्यास सार्वजनिक मालमत्तेच्या नुकसानीची रक्कम समप्रमाणात अथवा सर्वसहमतीने वसूल करण्यात यावी. नुकसान भरपाईची रक्कम भरली याचा अर्थ गुन्हा सिध्द झाला किंवा मान्य झाला असा लावण्यात येऊ नये.
 - vi. समितीने खटला मागे घेण्याची शिफारस केल्यानंतर संबंधित सरकारी अभियोक्त्याने तात्काळ सदर शिफारस विहित मार्गाने मा. न्यायालयाच्या निदर्शनास आणावी व त्याबाबत तात्काळ समितीस कळवावे.
 - vii. समितीच्या शिफारशीवर मा. न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाची माहिती संबंधित सरकारी अभियोक्त्याने तातडीने समितीस कळवावी.
७. सदर शासन निर्णयात नमूद केलेल्या तरतुदींची व कार्यपद्धतीची सर्व संबंधितांनी काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी.
८. सदर शासन निर्णय विधी व न्याय विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१५/ ७२८/ ByHand/ Withdrawal/ Confl/२०२२/'A'Br., दि.२९/०४/२०२२ च्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२२०९२०१६२७०८६७२९ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(देवेंद्र चव्हाण)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव.

- ३) मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव.
- ४) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव (गृह), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ७) अपर पोलीस महासंचालक, राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८) प्रधान सचिव, (विशेष), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) प्रधान सचिव, विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती).
- १०) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई (५ प्रती).
- ११) सचिव, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (५ प्रती).
- १२) सर्व विभागीय आयुक्त.
- १३) सर्व जिल्हादंडाधिकारी.
- १४) सर्व पोलीस आयुक्त (लोहमार्गासह).
- १५) सर्व पोलीस अधीक्षक.
- १६) सर्व अतिरिक्त जिल्हा पोलीस अधीक्षक.
- १७) सर्व पोलीस उप आयुक्त (गुन्हे).
- १८) सर्व उपविभागीय अधिकारी.
- १९) सर्व विभागीय सहायक पोलीस आयुक्त.
- २०) सर्व उपविभागीय पोलीस अधिकारी.
- २१) संचालक, सरकारी अभियोक्ता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २२) सर्व सहायक संचालक व सरकारी अभियोक्ता.
- २३) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २४) अध्यक्ष, इंडियन नॅशनल काँग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई.
- २५) अध्यक्ष, नॅशनलिस्ट काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरीमन पॉईंट, मुंबई.
- २६) अध्यक्ष, भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ. बॅरेक नं. १, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भगवान चौक, नरिमन पॉईंट, मुंबई.
- २७) अध्यक्ष, भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, ३१४, राजभवन, एस.व्ही. पटेल रोड, मुंबई.
- २८) अध्यक्ष, भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (मार्क्सवादी), महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई.
- २९) अध्यक्ष, राष्ट्रीय जनता दल (से.), एल. आय. सी. इमारतीसमोर, मुंबई.
- ३०) अध्यक्ष, बहुजन समाज पार्टी, डी - १, इन्सा हटमेंट, आझाद मैदान, मुंबई.
- ३१) अध्यक्ष, शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई.
- ३२) अध्यक्ष, महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, २०२, मातोश्री टॉवर, दुसरा मजला, पद्माबाई ठक्कर मार्ग, माटुंगा (प.), मुंबई.
- ३३) निवडनस्ती (का. विशा-२).